

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, Koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 6 kr.

Rokopis se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Volilcem ptujskega, ormoškega, ljubljanskega, gornjeradgonskega, lenarškega, šmarškega in rogaškega okraja.

Vsled prezgodnje smrti nepozabljivega nam g. Bož. Raiča treba Vam je iti spet na volišče. Izbrati nam je naslednika Božidar Raiču, ki nas bode zastopal v državnem zboru.

Le preživo nam je v spominu, da je hodil on kot slovenski poslanec trnjevo pot pravega in iskrenega zagovornika svojega naroda, da ga je spravila njegova požrtvovalnost prerano v grob. Božidar Raič ulegel se je k večnemu počitku in ni dočakal, da se zboljša narodu slovenskemu njegov položaj, da napoči zora boljše bodočnosti, da si je bil delaven skoro pol stoletja! —

On ni obupal. Tudi nam bi se to ne spodobilo. Kakor je on z vedno večjo silo in mladeniško navdušenostjo deloval, isto je naša dolžnost. S tem častimo njega spomin in se kažemo prave Slovence.

In zatoraj na delo!

Na 9. den tega meseca začnejo se volitve volilnih mož. Že tu se moramo naše naloge zavedati in odločno stopiti na dan.

Mi hočemo, da se izvoli pravi iskreni Slovenec državnim poslancem, da bo izvolitev jednoglasna, naj izvolitev priča, da smo zložni in zavedni Slovenci!

Zatoraj nam je voliti značajne, neustrašive volilne može, može, ki se bodo v 30. den avgusta t. l. volitve udeležili in ki bodo tudi glasovali za našega kandidata gosp. dr. Lav. Gregoreca.

Storite tedaj volilci povsodi svojo domovinsko dolžnost!

V Ptuj, dne 3. avg. 1886.

Odbor pol. društva „Pozor“.

Trtna uš.

(Konec.)

K vsem nadlogam zadela je vinogradnika še krivica, da mora od vinogradov silno velike davke plačevati in da tako obdačenje bi po prejšnjih postavah tudi tačas ne ponehalo, kedar je vinograd od trtne uši uničen. Še do letošnjega leta morali so vinogradniki odrajtovati davek od svojih po trtni uši posušenih vinogradov, kakor da bi jim donašali polne sode vina. Leta 1885 pa je vendar sklenil državni zbor, da se od takih opustošenih vinogradov plačuje davek le za tisto kulturo, za katero odslej rabi lastniku. na primer za pašo, njivo, gozd, travnik. Ker se je pri posvetovanju te postave vlada ustavljala, da si so jo gorko priporočali poslanci iz vinorodnih krajev — govoril je za njo tudi pisatelj teh vrstic, — bati se je bilo, da ne bode potrjena. Toda sklepom poslanske zbornice je pristopila tudi gospodarska zbornica in cesar je dne 27. junija 1885 potrdil postavo. Proglašena pa je bila v državnem zakoniku še le 5. januarja 1886 z dodanimi uredbami finančnega ministerstva.

Ker je ta postava prav imenitna za vinorodne kraje, kjer že razsaja trtna uš, sploh pa bo s časom koristna za vse vinogradnike, hočem razkladati važnejše določbe, da se bodo vedeli vinogradniki po njih ravnati in ne bodo po nepotrebnem plačevali višjih davkov.

V tej postavi se določuje, da se od vinogradov, ki so vsled trtne uši na uradni ukaz iztrebljeni ali od lastnikov prostovoljno opuščeni, plačuje davek le po tisti kulturni vrsti, za katero se dotično zemljišče najpred rabi. Kako pa je ravnati, da se doseže tako znižanje davkov? Lastnik vinograda mora, kedar zaradi trtne uši vinograd opušča in ga več ne obdeluje, stopiti k županu, kateri mu primerno potrdi, da je v dotičnem vinogradu našla se trtna uš. S tem županovim pismom gre vinogradnik k davkarji ter tam naznani, da je vinograd

opustil in za katero drugo kulturo da bo to zemljišče rabil. Ako se tako naznanilo precej spomladi pred pričetim delom zgodi, zniža se davek že za tisto leto, če ne, pa še le za prihodnje.

Vsled naznanila lastnikovega vrši se namreč ogledovanje zemljišča na lici mesta, h kateremu pokliče davkarski zemljemerec župana, lastnika in dva zvedena moža iz občine zavoljo nove vcenitve zemljišča. V breškem okraji na Štajerskem in na kranjskem Dolenjskem, kjer je po trtni uši že mnogo vinogradov opuščenih, naj lastniki še tekom tega leta se obrnejo do davkarskih uradov, da se jim bode vsaj od prihodnjega leta naprej znižal davek.

Prav imenitna je tudi določba v omenjeni postavi, po kateri bodo vinogradi, ki so se opuščali zaradi trtne uši in potem z vladnim dovoljenjem na novo zasadili, celih osem let prosti vsacega davka (§ 7). Da pa se dosega tako popolno oproščenje od davka, treba je spet naznanjati davčnemu uradu, da je vinograd od trtne uši zadet ali vsaj blizu takih okuženih vinogradov. Potem pride komisija na lice mesta, da pregleduje, ali tisto zemljišče res ima tako lego, da le za vinograd sodi in ali morda ni bolj pripravno za kako drugo kulturo. Le ako komisija izreče, da v dotični legi je takšen svet, da je pripraven le za vinograd, dovolilo se bodo novo zasajenje s trsi, toda tudi pri nasaditvi se bo moral lastnik ravnati po vladnih ukazih, namreč da bo zasadil le takšne trse, kakoršni se bodo dovolili.

Zastran trsov, kateri bi se naj nasadili, ni dozdej še dognano, ker se večaki še niso za gotovo izrekli glede stanovitnosti raznih trsnih plemen. Zato ni povedano v postavi, pa tudi ne v naredbi finančnega ministerstva, s katerimi trsi da se naj zasadi vinograd, ki bi potem bil skozi osem let davka oproščen. Misli se pač na ameriške trte, pa vlada še neče prevzeti odgovornosti, da bo res ameriška trta v naših krajih stalno dobro rodila. Trebalo bi še mnogoletnih skušenj, katerih pa še nimamo. Pri Brežicah res ameriški trs, ki je pred dvema letoma bil zasajen, dobro raste in že rodi, zraven njega stoječi domači trs pa se suši od trtne uši. Ali pa bo še zanaprej stanoviten, bode se pokazalo v prihodnjosti. Na Francoskem, kjer že več ko deset let goje ameriški trs, se dobro obnaša in vsako leto ga obilnejše sadé. Torej je pričakovati, da se bo zdržal tudi v naših krajih.

Vsakako pa naj se vinogradniki, ki nameravajo vsled trtne uši opuščene vinograde na novo zasaditi, predno to storé oglašajo pri davčnem uradu. Kajti če delo izvrše brez dovolitve politične oblasti, nima nobene pravice do oproščenja od zemljiškega davka. Določbe zastran znižanja davka za okužene vinograde

so posebno važne za tiste vinorodne kraje, ki so tako nesrečni bili, da so jih brezumno visoko vcenili pri poslednji uredbi zemljiškega davka, na primer v političnih okrajih Maribor, Ptuj, in Ljutomer, kjer se je že prikazala trtna uš.

Dr. Vošnjak.

V obrambo,

Kakor se še naši slav. bralci vedó spominjati, priobčili smo, pred kratkim časom par vrstic gledé „vinorejske šole“ v Mariboru. — Vsak mož poštenjak pritrdil je tistim nedolžnim vrsticam, ali one so nekje tako neljubo zadele v „Ahilejevo peto“, da je „M. Z.“ štev. 78 z dne 30. junija prinesla dolg in strasten članek. Njemu je sicer „Slov. Gospodar“ v notici med raznimi stvarmi dobro podžgal. Ker je pri meni bila okolnost nanesla, da nisem bil več časa doma, bilo mi je vse to čisto neznan in vsled tega se je zakasnil tudi moj zagovor, ali „Marburgerci“, oziroma pisatelju omenjenega „logičnega ploda“ sem ga dolžen. Da si ne bo domišljeval ta duševni velikan, da nas je ta njegov „Abfuhr“ do cela uničil in ugnal in da imajo slavni bralci priliko seznaniti se z „mustersgiltige“ vinorejsko šolo in z njenim izvrstnim gospodarstvom, v to naj služijo te-le vrstice.

Kar se tiče „novoslovenščine“, ne sme si domišljevati ta sloveči logikar, ako je on ne razume, da je slovenski kmetje ne umejo. Ko bi slovenski kmetje ne razumeli „novoslovenščine“ Gospodarjeve in se ne strinjali z načeli, koje „Slov. Gospodar“, čast in slava mu, tako izvrstno in neustrašeno zastopa, gotovo bi tega lista tako sijajno baš slovenski kmetje ne podpirali. Toda pustimo to in obrnimo se k stvari. Toraj prašanje: „Ali je vinorejska šola vredna denarja, ki se za nje obstoj potroša in je-li slovenskim kmetom ona to, kar bi jim lahko bila“, to je taisti parobek, v kojega se tako potiče omenjena „šriftleitung“ ali kdor je že uni žolč izbljul. Razmotrimo toraj najprvo le površno stroške, ki jih je imel omenjeni zavod od leta 1872 in do l. 1881. V tem deceniju imel je ta zavod stroškov 221.364 fl., to je gotovo „logični znesek“, kojega je moral po največ le slovenski kmet s svojimi žulji pokriti. Stroški od l. 1881 in do sedaj presegajo pa še brž ko ne število prejšnjih.

Soli tudi ti stroški potrebni vsi ali niso, razvidimo lahko iz tega: n. pr. „Burgwald“ bil je kupljen za 18.146 fl. ter se je predelal v 9 letih v vinograd, ki meri 14 oralov 400 sež. Koliko novcev je stalo to, predno se je gošča iztrebila in prekanjanje ter vravnavanje zemljišča dokončalo, prepuščamo slav. občinstvu, naj razsodi samo. Mi bi proti temu pa ne imeli ničesar, toda kar se je v 9 letih storilo ob tolikih stroških, ki so spet le ubogega davkopla-